FIL-PRIM’AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-}amis, 5 ta’ Settembru, 2002

Kaw\a Numru 1
~itazz. Nru. 738/02JRM

Dr. Alfred SANT b]ala Kap tal-Oppo\izzjoni u mexxej tal-Malta Labour Party u Emanuel Cuschieri u Jimmy Magro g]an-nom u in rappre\entanza tal-istess partit

vs

***CHAIRMAN* AWTORITA’ TAX-XANDIR u Public Broadcasting Services Limited**

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fit-28 ta' {unju, 2002, li bih l-atturi, fil-kawlita' tag]hom hawn fuq imsemmija, ippremettew:

Illi l-konvenuti nomine g]andhom jag]tu servizz ta' xandir u jaraw li f'materja ta' kontroversja politika jew li jirreferu g]all-policy pubblika kurrenti, tin\amm imparzjalita xierqa. Il-konvenuti nomine in oltre huma marbuta skond l-Artiklu 119 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u ta]t il-provvedimenti tal-Att XII tal-1991 dwar ix-Xandir li jaraw li l-fa`ilitajiet u l-]inijiet jitqassmu b'mod xieraq bejn persuni li jkunu ta' partiti politi`i differenti. Dan id-dmir tal-konvenuti jorbothom ukoll fil-ka\ ta' kull servizz ta' a]barijiet jew informazzjoni, tkun xi tkun l-g]amla tal-programmi ta' a]barijiet jew informazzjoni;

Illi l-Kostituzzjoni u l-li[i imsemmija ma j]allu li ssir l-ebda e``ezzjoni g]al dawn il-prin`ipji mfissra fuq il-ka\ tas-servizzi pubbli`i ta' xandir, b]ala ma huma s-servizzi mog]tija mill-Public Broadcasting Services Limited, billi dawn servizzi finanzjati mill-gvern g]all-poplu kollu;

Illi g]al xhur s]a] il-konvenuti xandru jew]allew li jixxandru diversi spots mtella' mill-Malta E.U. Information Centre, aktar mag]ruf b]ala l-MIC, (finanzjata abbondantement u bil-qawwi minn flejjes pubbli`i), fejn jitressqu 'l quddiem elementi favorevoli u]afna drabi risposti g]all-kritika li tkun qed tag]mel l-Opposizzjoni u l-Partit Laburista dwar is-s]ubija s]i]a ta' Malta mal-Unjoni Ewropea inkluz materjal propagandistiku televisiv biex issa]]a] il-posizzjoni favur tali s]ubija s]i]a;

Illi din hija materja notorjament ta' kontroversja politika bejn i\-\ew[partiti politi`i, u materja ta' policy kurrenti, li dwarha l-atturi kemm b]ala Kap tal-Opposizzjoni u kemm in rappresentanza tal-Partit Laburista g]andu l-fehmiet opposti u interpretazzjoni li ma jaqblux ma' dawk li qed jing]ataw b'mod martellat mill-ispots tal-MIC fuq ix-xandir pubbliku;

Illi kif inhu manifest bejn gvern u opposizzjoni hemm kontroversja s]i]a dwar it-tip ta' relazzjonijiet li g]andu jkun hemm mal-Unjoni Ewropea, u l-MIC, finanzjata mill-gvern

b'budget li din is-sena [ie triplat, ma tistax]lief tix]et il-piz tag]ha fuq in-na]a tal-gvern meta twaqqfet bl- g]an li tg]in lill-gvern fil-posizzjoni tieg]u dwar s]ubija s]i]a;

Illi l-partit laburista pprotesta mal-Awtorita' tax-Xandir, li ta]t il-presiden\a ta' Dr. Godfrey Pirotta kienet laqg]et l-ilment, imma waslet biex tag]ti rimedju li jkun hemm programmi mtella' mill-Awtorita' tax-Xandir li jkunu bilan`jati, waqt li ]alliet li jkompli bla ebda bilan` il-programmi tal-MIC;

Illi wara li c-Chairman kien sostitwit, l-Awtorita' tax-Xandir kienet idde`idiet li jing]ata terz tal-]in lill-partit laburista fil-konfront tal-programmi tal- MIC, liema rimedju g]alkemm jipprova jibda jag]ti bilanc mhux suffi`jenti b]ala rimedju, tenut spe`jalment kont ta' kemm ilhom g]addejjin dawn l-ispots tal-MIC;

Illi minkejja li kien hemm din id-de`izjoni tal-Awtorita' tax-Xandir, minkejja n-nuqqasijiet tag]ha b]ala rimedju effettiv, xorta l-Public Broadcasting Services Limited naqset li tobdi l-ordni bi pregudizzju g]all-partit laburista u bi ksur tad-doveri ta]t il-Kostituzzjoni, fil-waqt li bl-ebda mod ma waqqfet l-ispots pubbli`itarji tal-MIC;

G]alhekk jg]idu l-konvenuti g]ala din l-Onorabbli Qorti m'g]andhiex:

1. Tiddikjara li bl-a[ir tag]hom il-konvenuti, b'dak li g]amlu jew naqsu li jag]mlu, ma]arsux id-dmirijiet tag]hom ta]t u g]alhekk kisru l-Kostituzzjoni ta' Malta u l-li[i tax-Xandir, l-Att XII tal-1991;

2. Tiddikjara li l-konvenuti]olqu, jew]allew li jin]oloq zbilan` u parzjalita' fil-qasam tax-xandir pubbliku;

3. Sabiex ikun hemm bilan` effettiv, tordna lill-konvenuti li fi \mien qasir u perentorju ixandru u jaraw li jixxandru spots tal-partit laburista ta' tul ta']in komplessiv ta' dak mtella' mill-Malta E.U. Information Centre (MIC), u jekk hemm bzonn jinzamm ix-xandir ulterjuri ta' spots tal-istess MIC;

4. Tag]ti dawk l-ordnijiet u direttivi ulterjuri]alli tit]ares il-Kostituzzjoni u l-bilan` xieraq fix-xandir dwar il-kontroversja bejn i\-\ew[ partiti politi`i fuq il-materja tar-relazzjonijiet mal-Unjoni Ewropea;

Bl-ispejje\ kontra l-konvenuti ingunti g]as-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-atturi;

Rat ir-Rikors imressaq mill-atturi fl-4 ta' Lulju, 2002, li bih talbu li l-kaw\a tinstema' bl-ur[enza u bid-dispensa tal-ferjat u]inijiet legali, liema talba ntlaqg]et b'Degriet mog]ti dak inhar stess;

Rat in-Nota mressqa fid-9 ta' Lulju, 2002, li biha l-Awtorita' tax-Xandir e``epiet:

1. Illi din l-Onorabbli Qorti m'g]andhiex il-[urisdizzjoni ne`essarja sabiex tissindika d-de`i\joni ta' l-Awtorita' tax-Xandir me]uda skond il-poteri konferiti lilha bis-sa]]a ta' l-artikolu 119 tal-Kostituzzjoni ta' Malta - ara, f'dan is-sens, l-artikolu 118 (8) tal-Kostituzzjoni li jipprovdi b'mod `ar illi fl-e\er`izzju tal-funzjonijiet kostituzzjonali tag]ha l-Awtorita' tax-Xandir mhix soggetta g]ad-direzzjoni jew il-kontroll ta' xi persuna jew awtorita' o]ra;

2. Subordinatament u fil-mertu meta l-Awtorita' tax-Xandir tag]ti rimedju biex ji[i radrizzat \bilan` dan tag]mlu fid-diskrezzjoni tag]ha u tali diskrezzjoni [iet e\er`itata skond il-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Att dwar ix-Xandir, Kapitlu 350 tal-Li[ijiet ta' Malta, u skond gurisprudenza tal-Qorti ta' l-Appell u, b'mod partikolari, is-sentenza fl-ismijiet "L-Onorevoli Dr Eddie Fenech Adami nomine vs Dr Joe Pirotta nomine et" de`i\a fis-17 ta' Lulju 1997 mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell. Ji[i rilevat ukoll illi d-de`I\joni ta' l-Awtorita' li qed ti[i kontestata mill-Partit Laburista tikkostitwixxi

applikazzjoni e\atta ta' l-insenjamenti tas-sentenza hawn fuq `itata ta' l-Onorevoli Qorti ta' l-Appell;

3. Illi l-Awtorita' tax-Xandir tat rimedju s]i] u mhux rimedju parzjali kif qed ji[i allegat fi`-`itazzjoni;

4. Li mhux minnu li l-artikolu 119 tal-Kostituzzjoni japplika biss g]al xandir pubbliku kif donnu qed jag]tu l-impressjoni l-atturi fit-tieni paragrafu ta`-`itazzjoni tag]hom;

Illi g]alhekk id-de`i\joni ta' l-Awtorita' hija wa]da proporzjonata u fil-parametri tal-Kostituzzjoni u tal-li[i;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-Awtorita' m]arrka;

Rat in-Nota mressqa fl-10 ta' Lulju, 2002, li biha l-kumpannija m]arrka Public Broadcasting Services Limited e``epiet:

i. Illi t-talbiet attri`i huma nfondati fil-fatt u fid-dritt kif ser jirrizulta waqt it-trattazzjoni tal-kaw\a, u konsegwentament g]andhom ji[u mi`]uda;

ii. Illi preliminarjament l-azzjoni tirrigwarda ksur ta' l-Att 119 tal-Kostituzzjoni ta' Malta, u g]aldaqstant is-so`jeta' konvenuta ma hix il-legittimu kuntradittur u ma g]andha ebda relazzjoni guridika ma' l-atturi nomine u g]alhekk g]andha ti[i liberata mill- osservanza tal-gudizzju;

iii. Illi fil-meritu u ming]ajr pregudizzju g]all-ewwel e``ezzjoni t-talbiet attri`i ma jistg]ux ji[u milqug]a peress illi l-programmi tal-Malta EU Information Centre imxandra mis-so`jeta' konvenuta ma kisru bl-ebda mod il- li[i u huma biss intizi sabiex jag]tu tag]rif bilan`jat dwar is-s]ubija o meno fl-Unjoni Ewropeja;

iv. Illi s-so`jeta’ e``ipjenti qatt ma]alliet li jin]oloq \bilan`, tant li fis-sentejn li ilhom isiru programmi ta’ tag]rif dwar l-Unjoni Ewropeja l-istess so`jeta’ qatt ma [iet imwaqqfa milli tag]mel dan, u lanqas ma kien [ie ordnat xi rimedju peress li ma hemmx \bilan` kif allegat. Illi kien biss ri`entement li l-Awtorita’ tax-Xandir ordnat lil e``ipjenti li jxandar spots tal-atturi fir-rigward;

v. Illi l-e``ipjenti kienu ntavolaw kaw\a kontra l-Awtorita’ tax-Xandir sabiex ji[i dikjarat li l-ordni mog]ti mill-istess kien ultra vires u li jippregudika serjament l-interessi ta’ l- e``ipjenti, u li tali ordni kien jikser il- Kostituzzjoni; u konsegwentement tablet li ti[i dikjarata nulla u invalida d-de`l\joni ta’ l- Awtorita’ tad-29 ta’ Mejju 2002;

Illi g]aldaqstant kwalunkwe de`i\joni fir-rigward trid ne`essarjament tittie]ed wara li ti[i de`i\a l-kaw\a fuq referita;

G]aldaqstant l-e``ipjenti jissottomettu li t-talba odjerna hija intempestiva u g]ar-ragunijiet fuq premessi g]andha ti[i mi`]uda;

Salvi e``ezzjonijiet ulterjuri;

Bl-ispejje\ kontra l-atturi noe et;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-kumpannija m]arrka;

Rat in-Nota mressqa mill-atturi fit-12 ta’ Lulju, 2002[1], bix-xhieda bl-Affidavit tal-attur Jimmy Magro, u l-o]ra mressqa wkoll dak inhar mill-Awtorita’ tax-Xandir[2] b’g]add ta’ dokumenti mehmu\in mag]ha, kif ukoll in-Nota mressqa fid-19 ta’ Lulju, 2002, mill-istess Awtorita’[3], bix-xhieda bl-

[1] Pa[[. 20 sa 26 tal-pro`ess
[2] Pa[[. 27 sa 56 tal-pro`ess
[3] Pa[[. 63 sa 122 tal-pro`ess

Affidavit tal-E\ekuttiv Ewlieni tag]ha Dottor Kevin Aquilina u bosta dokumenti mehmu\in mag]ha;

Rat ir-Rikors imressaq fl-10 ta' Lulju, 2002, mill-Awtorita' m]arrka li bih talbet li jissej]u fil-kaw\a il-Partit Nazzjonalista u Alternativa Demokratika;

Rat id-Degriet tag]ha kamerali tal-15 ta' Lulju, 2002[4], li bih u g]ar-ra[unijiet hemm imsemmija `a]det it-talba tal-Awtorita' g]as-sej]a fil-kaw\a mitluba;

Rat il-verbal tas-smig] tat-12 ta' Lulju, 2002, li fih, fost l-o]rajn, sar qbil li ssir it-trattazzjoni fil-mertu minkejja l-e``ezzjonijiet preliminari mqanqlin mill-partijiet, liema e``ezzjonijiet ting]ata de`I\joni dwarhom f'sentenza wa]da;

Rat id-Degrieti tag]ha tat-12 ta' Lulju, 2002, li bih, fl-ewwel lok ordnat li jsir is-smig] flimkien u b'ur[enza ta' din il-kaw\a flimkien mal-kaw\a numru 711/02JRM u dan min]abba r-rabta li l-mertu ta' kull wa]da minnhom g]andu mal-o]ra; u, fit-tieni lok, li bih ordnat li l-partijiet iressqu l-provi kollha li g]andhom sa mhux i\jed tard mit-23 ta' Lulju, 2002, b'notifika lill-kontroparti;

Rat il-verbal tas-smig] tal-25 ta' Lulju, 2002, li fih sar qbil li x-xhieda mressqa f'din il-kaw\a tkun tg]odd g]all-kaw\a Numru 711/02JRM, u li dik imressqa fl-imsemmija kaw\a tkun tg]odd ukoll g]al din;

Semg]et lix-xiehda imtellg]in in kontro-e\ami;

Semg]et it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kaw\a;

Rat id-Degriet tag]ha tal-25 ta' Lulju, 2002, li bih]allliet il-kaw\a g]al-lum g]as-sentenza;

---

[4] Pa[[. 59 sa 62 tal-pro`ess

Ikkunsidrat:

Illi b'din il-kaw\a, l-atturi qeg]din jixlu lill-im]arrkin b'nuqqas ta' imparzjalita' xierqa kif stabilit fil-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Att tal-1991 dwar ix-Xandir, fir-rigward ta' trasmissjonijiet televi\ivi dwar *spots* imtellg]in mill-Malta-E.U. Information Centre (M.I.C.), u dan billi]allew li jin\amm \bilan` u parzjalita' f'qasam ta' xandir pubbliku. Qeg]din jitolbu rimedju xieraq biex jitne]]a dan l-i\bilan` u jing]ataw ordnijiet u direttivi biex ji[i \gurat li l-li[i qeg]da ti[i m]arsa;

Illi min-na]a tag]hom, l-im]arrkin laqg]u b'diversi e``ezzjonijiet. L-Awtorita' tax-Xandir qeg]da tg]id li din il-Qorti ma tistax tqis it-talbiet attri`i g]aliex m'g]andhiex il-[urisdizzjoni tist]arre[ de`i\jonijiet me]uda mill-Awtorita' tax-Xandir fil-qadi tal-funzjonijiet tag]ha ta]t il-Kostituzzjoni[5]; u, fit-tieni lok, billi qeg]da tg]id li meta hija tordna li jittie]ed rimedju biex ji[i raddrizzat \bilan`, dan tag]mlu fid-diskrezzjoni tag]ha, u dan wettqitu skond il-Kostituzzjoni ta' Malta u skond l-Att dwar ix-Xandir[6]. I\\id tg]id li, fil-ka\ partikolari, mxiet fedelment mall-kriterji stabiliti minn pre`edent [udizzjarju tal-og]la Qorti tal-pajji\, u li d-de`i\joni kontestata mill-atturi hija konformi ma' dawk il-kriterji. Minbarra dan, l-Awtorita' m]arrka tg]id li, bid-de`i\joni tag]ha dwar l-ilment tal-atturi, hija tat rimedju s]i] u mhux parzjali u li m'huwiex sewwa li jing]ad li d-dettami tal-artikolu 119 tal-Kostituzzjoni japplikaw biss fil-kuntest ta' xandir pubbliku. G]alhekk, tis]aq li d-de`i\joni tag]ha tinsab imsejsa fuq prassi stabilita, u proporzjonata;

Illi, min-na]a tag]ha, l-kumpannija m]arrka tg]id li, preliminarjament, ma messhiex t]arrket g]aliex billi l-azzjoni tirrigwarda allegat ksur tal-artikolu 119 tal-Kostituzzjoni, hija m'g]andha l-ebda rabta [uridika mal-atturi *nomine*, u g]alhekk qeg]da titlob li tin]eles milli tibqa' fil-kaw\a. Fil-mertu, hija tg]id li t-talbiet attri`i m'humiex mist]oqqa u

[5] Art 118(8) tal-Kostituzzjoni
[6] Kapitolu 350 tal-Li[ijiet ta' Malta

g]andhom ji[u mi`]uda g]aliex il-programmi mxandra minnha ma kisru l-ebda li[i u huma biss ma]suba li jag]tu tag]rif bilan`jat dwar l-is]ubija o menu fl-Unjoni Ewropeja, u billi hi qatt ma]alliet jin]oloq \bilan` fi\-\mien kollu li l-imsemmija programmi ilhom jixxandru. Kien biss dan l-a]]ar li l-Awtorita' tax-Xandir ]adet mi\ura li biha ordnat ix-xandir ta' *spots* imtellg]in mill-atturi *nomine*. Fl-a]]arnett, qeg]da te`epixxi l-intempestivita' g]aliex qeg]da tg]id li billi hija stess qeg]da tikkontesta s-siwi tal-imsemmija de`i\joni tal-Awtorita' m]arrka fi pro`eduri li kienet fet]et apposta b'dan il-]sieb[7], ikun xieraq li l-ewwel ji[u maqtug]a l-kwestjonijiet imqanqlin b'dik il-kaw\a;

Illi qabel ma wie]ed jg]addi biex jifli l-aspetti legali li jsawru din il-kwestjoni, ikun xieraq li jissemmew **<u>il-fatti ewlenin li jirri\ultaw mill-atti tal-kaw\a</u>**. Is-sekwenza kronolo[ika dettaljata tal-fatti tissemma fin-nota ma]lufa ta' Dottor Kevin Aquilina[8], u fl-Affidavit ta' Jimmy Magro tal-10 ta' Lulju, 2002[9] (li effettivament jirrigwarda l-kronolo[ija tal-ilmenti kollha mressqa mill-Malta Labour Party g]al kull sensiela ta' programmi mxandra mill-MTV dwar l-Unjoni Ewropeja, u mhux biss g]ar-rigward tal-i*spots* tal-M.I.C. li jag]mlu l-mertu ta' din il-kaw\a), u tal-istess Dottor Aquilina tad-19 ta' Lulju, 2002[10];

Illi jidher li l-ewwel ilment imressaq lill-Awtorita' tax-Xandir dwar l-i*spots* tal-M.I.C. sar mill-Malta Labour Party fl-14 ta' Di`embru, 2000[11], u l-Awtorita' tax-Xandir wie[bet g]alih fl-4 ta' Jannar, 2001[12], bir-riferenza tad-de`i\joni li kienet ittie]det minnha. Il-Partit attur kien wera li ma qabilx ma' dik id-de`i\joni b'ittra datata 19 ta' Frar, 2001[13]. Fit-8 ta' Jannar ta' din is-sena, re[a' sar protest ie]or mill-M.L.P lill-Awtorita'[14]

---

[7] Riferenza g]all-kaw\a ***Chairman Public Broadcasting Services Ltd. Et vs Awtorita' tax-Xandir et*** (~itazz. Nru. 711/02JRM) li qeg]da ting]ata sentenza tag]ha llum stess

[8] Pa[[. 21 sa 23 tal-atti tal-Kaw\a Nru 711/02JRM

[9] Pa[[. 21 sa 26 tal-pro`ess

[10] Pa[[. 64 sa 68 tal-pro`ess

[11] Dok "KA10", f'pa[[. 85-7 tal-pro`ess

[12] Dok "KA11" f'pa[[. 90 u 98 tal-pro`ess (li huma kopja tal-istess dokument ori[inali)

[13] Dok "KA12", f'pa[. 91 tal-pro`ess

[14] Dok "KA18", f'pa[[. 99-100 tal-pro`ess

dwar l-istess *spots.* Fuq parir legali mog]ti lilha[15] u wara deliberazzjoni li saret fi]danha fit-30 ta' Jannar, 2002[16], l-Awtorita' ipproponiet sensiela ta' programmi[17] li kellhom jibdew jixxandru mill-21 ta' Marzu u jibqg]u sejrin sa April tal-2003, i\da li madankollu, l-M.L.P. ma laqax li jie]u sehem fihom g]ar-ra[unijiet li jsemmi f'ittra tieg]u lill-Awtorita' fit-12 ta' Marzu, 2002[18]. Sadattant, g]alaq i\-\mien tal-]atra tal-Awtorita' tax-Xandir u [iet ma]tura l-Awtorita' tax-Xandir kif illum komposta;

Illi, minnufih, re[g]u saru rappre\entazzjonijiet mill-M.L.P. dwar l-i*spots* tal-M.I.C., u n\ammet laqg]a fl-24 t'April, 2002, li matulha l-Malta Labour Party ressaq "*position paper*"[19] dwar il-kontroversja. Fid-29 ta' Mejju, 2002, l-Awtorita' ressqet nota f'g]amla ta' "abbozz g]al diskussjoni" ma]ru[a mi`-*Chairman* tag]ha, dwar il-kwestjoni[20]. Fis-6 ta' {unju, 2002, l-Awtorita' idde`idiet li tag]ti lill-Malta Labour Party terz tal-]in me]ud mill-imsemmija *spots* tal-M.I.C. biex ixandar *spots* imtellg]in minnu ta]t l-awtorita' tag]ha biex iwassal il-fehmiet tieg]u dwar s]ubija fl-Unjoni Ewropeja f']inijiet li jixxiebhu ma' dawk li fihom jixxandru l-i*spots* tal-M.I.C., u li tali *spots* jixxandru fuq il-mezzi ta' xandir pubbliku, f']inijiet ri\ervati mill-kumpannija attri`i g]ar-reklami, bla]las, u b'effett mill-10 ta' {unju, 2002[21];

Illi [ie stabilit li l-i*spots* imtellg]in mill-M.I.C. kienu qeg]din isiru bi]las lill-kumpannija attri`i;

Illi l-Awtorita' g]arrfet lill-partijiet interessati, fosthom lill-kumpannija m]arrka, bid-de`i\joni tag]ha dak inhar stess. I\da, fit-13 ta' {unju, 2002[22] l-Awtorita' m]arrka bag]tet ittra lill-kumpannija m]arrka biex tg]arrafha li l-]in li kellu jg]addi

[15] Dok "KA21", f'pa[[. 104-5 tal-pro`ess
[16] Dok "KA22", f'pa[[. 106-7 tal-pro`ess
[17] Dok "KA23", f'pa[[. 108-113 tal-pro`ess
[18] Dok "KA24" f'pa[[. 113-4 tal-pro`ess
[19] Dokti "AX1", f'pa[[. 30-32 u "KA26" f'pa[[.116-8 tal-pro`ess
[20] Dok "AX1", f'pa[[. 34 sa 43 tal-pro`ess
[21] Dok "AX1", f'pa[[. 45 sa 50 tal-pro`ess
[22] Dokument mhux esebit, imma li jissemma fil-premessi ta`-~itazzjoni u fit-tielet paragrafu tad-Dikjarazzjoni attri`i fil-kaw\a Nru. 711/02JRM

bejn xandira ta' *spot* tal-M.I.C. u o]ra tal-M.L.P. ma kellux jisboq]mistax-il minuta. Il-kumpannija m]arrka, min-na]a tag]ha, g]arrfet lill-Awtorita' fl-14 ta' {unju, 2002[23], li kienet sejra tie]u parir legali dwar id-de`i\joni u li sadattant ma kienet sejra tag]mel xejn li seta' jippre[udika l-po\izzjoni tag]ha, u b'ittra tal-20 ta' {unju, 2002[24], li ma kinitx bi]siebha twettaq dak li l-Awtorita' ordnatilha li tag]mel, u dan g]arra[uni hemm imsemmija;

Illi l-partit attur, wara li ng]atat id-de`i\joni tal-Awtorita' m]arrka tas-6 ta' {unju, 2002, g]alkemm qies l-istess de`i\joni b]ala "*ultra vires*, nulla u bla effett"[25], laqa' l-]in allokat ta]t protesta u]ejja l-ewwel *spot* tieg]u li kellu jixxandar fis-17 ta' {unju, i\da l-Awtorita' m]arrka g]al darbtejn talbet li jsir bdil g]aliex dehrilha li l-i*spot* kien wie]ed ta' opinjoni politika ("propaganda") u mhux ta' tag]rif[26]. L-istess [ara f'\ew[*spots* o]rajn li t]ejjew. L-Awtorita' m]arrka bag]tet tg]arraf lill-kumpannija m]arrka b'avvi\ tal-20 ta' {unju, 2002[27], dwar il-jiem u l-]inijiet li fihom kellhom jixxandru \-\ew[g]amliet ta' *spots* im]ejjijin mill-Partit Laburista. Sadanittant, i\da, sa ma la]qu xxandru l-imsemmija *spots*, il-kumpannija attri`i kienet uriet li hija kienet qeg]da tikkontesta d-de`i\joni tal-Awtorita' u, fit-28 ta' {unju, 2002, infet]et din il-kaw\a;

Illi fl-affidavit tieg]u, Anthony Tabone, *Chairman* tal-kumpannija m]arrka, jg]id[28] li d-de`i\joni me]uda mill-Awtorita' m]arrka fis-6 ta' {unju, 2002, kienet tmur kontra dak li qalet fid-de`i\joni tag]ha tat-30 ta' Jannar, 2002, u din kienet wa]da mir-ra[unijiet ewlenin li min]abba fihom qeg]da tikkontesta d-de`i\joni tas-6 ta' {unju b'kaw\a g]aldaqstant. Huwa jg]id ukoll li huwa fatt li d-de`i\joni me]uda mill-Awtorita' fis-6 ta' {unju, 2002, tolqot biss lill-kumpannija rappre\entata minnu, u mhux ukoll lil stazzjon ie]or televi\iv privat (NET Tv), li b]alha kien qieg]ed ixandar l-i*spots* tal-M.I.C. bi]las u li ma

---

[23] Dokti "KA8" u "PBS1", f'pa[[. 33 u 118 tal-atti tal-kaw\a Nru. 711/02JRM
[24] Dok "KA10", f'pa[. 35 tal-pro`ess
[25] Dok "KA2", f'pa[[. 25-6 tal-pro`ess
[26] Dokti "KA27" u "KA28" f'pa[[. 120 u 121 tal-pro`ess
[27] Dok "AJT2", f'pa[[. 114-5 tal-atti tal-kaw\a Nru. 711/02JRM
[28] Dok "AJT" f'pa[. 56 tal-pro`ess

[iex ordnat ixandar *spots* tal-M.L.P. |ied jg]id li, minbarra dan, billi d-de`i\joni tal-Awtorita' t]alli l-g]a\la tal-]in f'idejn il-M.L.P. u f']in ri\ervat g]ar-reklami, l-effetti ta' dik id-de`i\joni kienu jfissru t-t]arbit ta' skema u rabtiet li l-kumpannija m]arrka kienet ilha li iffissat ma' terzi minn \mien qabel;

Illi billi l-kaw\a pre\enti tirrigwarda biss il-kwestjoni tal-i*spots* tal-M.I.C., u b'mod partikolari d-de`i\jonijiet me]uda mill-Awtorita' m]arrka dwarhom, kull prova o]ra dwar xandiriet o]rajn li m'humiex milqutin b'dawk id-de`i\jonijiet m'hijiex sejra titqies f'din is-sentenza. Dan qieg]ed jing]ad g]aliex il-kronolo[ija tal-fatti mag]mula mill-attur Magro tmur lura g]all-1999. Issa billi [ie pruvat li x-xandir tal-i*spots* tal-M.I.C. permezz tat-televi\joni beda mill-2000, ma jistax ikun li l-ilmenti tal-Partit attur qabel dak i\-\mien kienu jirreferu g]alihom, imma g]al xandiriet o]ra. Bl-istess mod, il-Qorti qeg]da tqis biss dawk il-fatti li se]]ew sa dak inhar li nfet]et din il-kaw\a[29];

Illi meta saru l-kontro-e\amijiet u nstemg]et ix-xhieda waqt is-smig], irri\ultaw]wejje[o]rajn li jistg]u jitqiesu siewja]afna fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet legali li je]tie[li jsiru f'din is-sentenza. Fl-ewwel lok, mix-xhieda mog]tija mill-E\ekuttiv Ewlieni tal-Awtorita' m]arrka, Dottor Aquilina, [ie stabilit li l-istess Awtorita' kienet fehmet li l-i*spots* tal-M.L.P. ma kellhomx jitqiesu b]ala reklami[30], u li l-]in me]ud minnhom ma kellux jitqies g]all-finijiet ta' dak li tistabilixxi l-li[i dwar il-]in massimu li seta' jittie]ed g]ar-riklami minn detentur ta' li`enzja g]at-trasmissjoni ta' programm g]al kull sieg]a ta' xandir[31]. Hu tenna li d-de`i\joni me]uda mill-Awtorita' fis-6 ta' {unju, 2002, ma kinitx tqis l-i*spots* tal-M.L.P. b]ala reklami, u li "mhux ser ikunu fi programm"[32]. Fit-tieni lok, fisser li "ma hemmx g]alfejn isir il-]las g]aliex dan[33] huwa rimedju mog]ti mill-Awtorita'"[34]. Fit-tielet lok, ix-xhud qal li l-i*spots* tal-M.I.C.

---

[29] Ara App. ~iv. **20.5.1982** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Fenech Adami et vs Cremona noe et*** (Mhix pubblikata)

[30] Ara pa[34 tal-pro`ess

[31] Regolament 24 tat-Tielet Skeda tal-Kap 350

[32] Xhieda ta' Dottor Aquilina tat-12.7.2002, f'pa[[. 69, 70 u 72 tal-atti tal-kaw\a Nru. 711/02JRM

[33] Ji[ifieri l-i*spots* tal-M.L.P.

[34] *Ibid.* f'pa[72 tal-atti tal-kaw\a Nru. 711/02JRM

bdew jintwerew fuq it-televi\joni mill-2000, g]alkemm qabel kienu jixxandru bir-radju[35];

Illi, min-na]a l-o]ra, meta xehed i`-*Chairman* tal-kumpannija m]arrka, Anthony J. Tabone, huwa se]aq li l-Bord tal-PBS kien infixel bid-de`i\joni tal-Awtorita' tas-6 ta' {unju, 2002, li kienet tmur kontra dik mog]tija minnha f'Jannar ta' qabel,[36] fis-sens li kienet [iet mi`]uda t-talba tal-Malta Labour Party biex jing]ata spazju b'xejn fuq ix-xandir pubbliku biex jirreplika g]all-i*spots* tal-M.I.C.[37] Fit-tieni lok, huwa insista wkoll li l-o[[ezzjoni tal-kumpannija rappre\entata minnu g]ad-de`i\joni tal-Awtorita' tas-6 ta' {unju, ma kinitx g]aliex il-M.L.P. kien sejjer jit]alla jxandar b'xejn, fil-]in tar-reklami, imma g]aliex klijenti potenzjali o]ra li normalment jipprenotaw]inijiet g]ar-reklami kienu se' j\ommu lura milli jixtru]in biex jirreklamaw fuq TVM[38] . Fit-tielet lok, huwa qal li kienet qeg]da ssir diskriminazzjoni mal-istazzjon nazzjonali g]aliex, g]alkemm l-i*spots* tal-M.I.C. kienu qeg]din jixxandru wkoll fuq stazzjon televi\iv privat, l-Awtorita' kienet tat id-de`i\joni tag]ha biss fil-konfront tal-PBS, meta l-Kostituzzjoni ta' Malta ma tag]mel l-ebda distinzjoni bejn xandir pubbliku u xandir privat[39]. Fir-raba' lok, li l-Bord tal-P.B.S. fehem u dejjem qies li l-i*spots* tal-M.I.C. kienu informattivi u ma kinux jirrikjedu rimedju, u dan minbarra li kienu kisbu g]arfien u [ieh mill-Awtorita' nnifisha[40]. Fil-]ames lok, fisser li l-i*spots* tal-M.I.C. bdew jixxandru minn fuq TVM minn Jannar tal-2000[41] u b'kollox, matul il-medda ta\-\mien sa {unju ta' din is-sena, kienu xxandru elf u erba' (1004) minuti minn dawn l-i*spots* li, minbarra l-[odda, f'u]ud mill-ka\ijiet kienu jikkonsistu f'ripetizzjoni ta' xi *spot* li jkun deher qabel, jew ta]lita flimkien ta' i\jed minn wie]ed;

Illi, qabel ma l-Qorti tg]addi biex tibda biex tqis il-mertu, hu me]tie[li ji[u mist]arr[in l-e``ezzjonijiet preliminari. Minn

[35] *Ibid.* f'pa[. 73 tal-ati tal-kaw\a Nru. 711/02JRM
[36] Dok "AJT5", f'pa[[. 83-5 tal-atti tal-kaw\a Nru. 711/02JRM (partikolarment minuta numru 2.24)
[37] Xhieda ta' Anthony J. Tabone 12.7.2002, f'pa[. 87 tal-atti tal-kaw\a Nru. 711/02JRM
[38] *Ibid.* f'pa[[. 88, 90 u 112 tal-atti tal-kaw\a Nru. 711/02JRM
[39] *Ibid.* f'pa[[. 91, 93 u 95 tal-atti tal-kaw\a Nru. 711/02JRM
[40] *Ibid.* f'pa[. 87 tal-atti tal-kaw\a Nru. 711/02JRM
[41] *Ibid.* f'pa[. 89 tal-pro`ess u Dok "AJT1", f'pa[[. 75-8 tal-atti tal-kaw\a Nru. 711/02JRM

dawn hemm tnejn f'din il-kaw\a. Wa]da mressqa mill-Awtorita' tax-Xandir, u li hija [urisdizzjonali, u l-o]ra mressqa mill-Public Broadcasting Services Limited, li tirrigwarda l-*locus standi judicio* tag]ha f'dawn il-pro`eduri;

Illi **g]al dak li jirrigwarda l-ewwel e``ezzjoni tal-Awtorita' m]arrka,** hija qeg]da tg]id li din il-Qorti ma g]andhiex il-[urisdizzjoni biex tist]arre[ id-de`i\jonijiet tag]ha meta dawn ikunu me]udin skond is-setg]at mog]tijin lilha bl-artikolu 119 tal-Kostituzzjoni. Biex issa]]a] din l-e``ezzjoni, hija tirrikorri g]al dak li jipprovdi l-artikolu 118(8) tal-Kostituzzjoni. Il-Qorti ma tistax taqbel ma' din is-sottomissjoni, u mill-mod kif inhi mfassla l-e``ezzjoni, jidhrilha li la hija mist]oqqa fl-ittra u lanqas fl-ispirtu tal-li[i. L-ewwel nett, fil-fehma tag]ha, l-artikolu 118(8) huwa ma]sub biex iseddaq l-awtonomija tal-Awtorita' waqt li tkun qeg]da twettaq id-dmirijiet tag]ha mog]tija mill-Kostituzzjoni u mil-li[i. Fi kliem ie]or, il-Qorti tifhem li dak il-provvediment tal-og]la li[i tal-pajji\ huwa ma]sub biex jassigura li l-Awtorita' tit]alla twettaq id-dmirijiet u l-funzjonijiet tag]ha ming]ajr l-ind]il ta']add. Imma dak \gur m'g]andux jitie]ed li jfisser li l-Awtorita' tista' tag]mel li trid jew li tqieg]ed lilha nnifisha lil hinn minn kull kontroll li jag]milha og]la mill-og]la li[i tal-pajji\. Minbarra dan, il-kliem imsemmi f'dik id-dispo\izzjoni tal-Kostituzzjoni huwa spjegat sewwa fl-artikolu li jfisser id-diversi dispo\izzjonijiet l-o]rajn (*interpretation clause*), pre`i\ament fl-artikolu 124(10), li jg]id `ar li lill-Qrati hija mog]tija s-setg]a li je\er`itaw [urisdizzjoni dwar jekk persuna jew awtorita' tkunx qdiet il-funzjonijiet mog]tijin lilha skond il-Kostituzzjoni;

Illi dan il-punt ma japplikax biss fid-dawl tal-li[i l-[dida dwar ix-Xandir jew g]aliex fl-ordinament Malti dda]]al statutorjament l-ist]arri[[udizzjarju ta' g]amil amministrattiv, imma g]aliex din il-fehma ilha ti[i mfissra mill-Qrati tag]na g]al \mien twil u sallum ma n[iebet l-ebda ra[uni tajba g]aliex dik il-fehma g]andha issa ti[i maqluba. F'dak ir-rigward ing]ad li fejn il-li[i (l-Kostituzzjoni) riedet i\\omm l-ind]il ta' Qorti fl-operat ta' xi persuna jew awtorita' dan qalitu espressament[42] u, g]alhekk,

[42] Ara, per e\empju, l-artt. 86(3), 101A(14) u 115 tal-Kostituzzjoni

l-artikolu 124(10) jag]ti mhux jedd lill-Qrati li je\er`itaw [urisdizzjoni, i\da sa]ansitra d-dmir li jaraw u ji\guraw li kull awtorita' mog]nija bis-setg]a li twettaq xi funzjonijiet partikolari taqdihom u twettaqhom kif iridu l-Kostituzzjoni u l-li[ijiet tal-pajji\[43];

Illi g]al dawn ir-ra[unijiet, il-Qorti mhix qeg]da tilqa' l-ewwel e``ezzjoni tal-Awtorita' m]arrka;

Illi **<u>g]ar-rigward tat-tieni e``ezzjoni tal-kumpannija m]arrka</u>**, din qeg]da tg]id li ladarba l-azzjoni tirrigwarda ksur ta' l-Artikolu 119 tal-Kostituzzjoni, hi m'g]andhiex twie[eb g]aliha billi m'g]andhiex rabta [uridika mal-Partit attur u g]alhekk ma messhiex [iet im]arrka. Qeg]da titlob li tin]eles milli tibqa' i\jed fil-kaw\a;

Illi wkoll kieku wie]ed jibqa' biss fuq il-formulazzjoni ta' dik l-e``ezzjoni, wie]ed ikollu jg]id li m'g]andhiex mis-sewwa. M'huwiex minnu li l-azzjoni attri`i hija msejsa biss fuq allegat ksur tal-Artikolu 119 tal-Kostituzzjoni. Mad-daqqa t'g]ajn u b'qari mqar superfi`jali ta`-`itazzjoni, huwa `ar li l-azzjoni attri`i hi daqstant prominentement marbuta wkoll ma' xilja ta' nuqqas ta']arsien tad-dispo\izzjonijiet tal-Att XII tal-1991 fil-konfront tal-kumpannija e``ipjenti. B]ala entita' li`enzjata biex ixxandar ta]t dak l-Att, il-kumpannija m]arrka ma tistax ma tkunx il-kontradittur le[ittimu ta' pretensjoni minn persuna (f'dan il-ka\, korp kostitwit) li qeg]da tallega ksur ta' jeddijietha fit-trasmissjoni ta' programmi li l-kumpannija m]arrka nnifisha qeg]da tittra\metti;

Illi dan m'huwiex kulma g]andu x'jing]ad dwar l-e``ezzjoni ta]t e\ami. E``ezzjoni b]al din di[a [iet mist]arr[a f'okka\joni o]ra mill-Qrati tag]na u fi\-\mien li kienet fis-se]] il-li[i li g]andna llum u ma ntlaqg]etx. Biex ma tin]eliex f'e\er`izzju ripetitiv, il-Qorti sejra ssemmi biss u tag]mel riferenza g]ar-ra[unamenti mag]mula minn din il-Qorti (diversament presjeduta) fl-**1 ta' Lulju, 1997** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Onor. Dr.***

[43] App. ~iv. **22.5.1971** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Mintoff pro et noe vs Montanaro Gau`l noe*** (Mhix pubblikata) u wkoll App. ~iv. **21.4.1978** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Fenech Adami et noe vs Montanaro Gau`l noe et*** (Mhix pubblikata)

Eddie Fenech Adami noe vs Dr. Joe Pirotta noe et (~itazz. 1228/97GCD), konfermata fl-Appell fis-**17 ta' Lulju, 1997**. Din il-Qorti ma ssib xejn differenti fl-atti ta' din il-kaw\a tal-lum li jwassalha ta]seb mod ie]or jew li titbieg]ed mill-konsiderazzjonijiet g]aqlija u pertinenti mag]mulin f'dawk is-sentenzi, ukoll dwar l-e``ezzjoni pre\enti;

Illi, g]al dawn ir-ra[unijiet, il-Qorti qeg]da ti`]ad it-tieni e``ezzjoni tal-kumpannija m]arrka;

Illi l-Qorti qeg]da tg]addi biex tqis **<u>fil-mertu t-talbiet attri`i u l-e``ezzjonijiet tal-im]arrkin</u>**. Irid ji[i, qabel xejn, pre`i\at li l-ebda wa]da mit-talbiet attri`i ma hija ma]suba li twaqqa' xi de`i\joni me]uda mill-Awtorita' m]arrka dwar l-is*pots* mertu tal-kaw\a. G]all-kuntrarju, is-seba' u t-tmien premessi ta`-`itazzjoni jirreferu g]ad-de`i\joni tal-Awtorita' m]arrka tas-6 ta' {unju, 2002, b]ala l-<u>ba\i</u> tat-talbiet attri`i. Dan kollu qieg]ed jing]ad, madankollu, g]aliex il-kumpannija m]arrka ssejjes il-]ames e``ezzjoni tag]ha g]at-talbiet tal-Partit attur fuq il-kontestazzjoni tag]ha (permezz ta' kaw\a) tas-siwi ta' dik id-de`i\joni tal-Awtorita';

Illi, g]alhekk, kulma sejjer jing]ad i\jed 'il quddiem f'din is-sentenza jrid jitqies fid-dawl tas-sentenza mog]tija llum stess minn din il-Qorti fil-kaw\a mibdija mill-Public Broadcasting Services Limited u li biha d-de`i\joni tal-Awtorita' tax-Xandir tas-6 ta' {unju, 2002, kif mibdula fit-13 ta' {unju, 2002, kienet meqjusa b]ala mhix invalida, g]all-konsiderazzjonijiet hemm mag]mula, fosthom dawk dwar il-limiti tal-ind]il fid-diskrezzjoni tal-Awtorita' tax-Xandir fit-twettiq tad-dmirijiet tag]ha ta]t il-li[i;

Illi b'dan ma jfissirx li din il-Qorti qeg]da tiddikjara li hija taqbel jew ma taqbilx mad-de`i\joni tal-Awtorita' tax-Xandir, u lanqas qeg]da tiddikjara li dik id-de`i\joni kienet l-unika wa]da li setg]et tittie]ed. Mhux il-kompitu ta' din il-Qorti li tag]mel pronun`jamenti f'dan ir-rigward. Il-fatt hu li, g]ar-ra[unijiet imsemmija fis-sentenza mog]tija minnha llum stess fil-kaw\a l-o]ra, din il-Qorti ma sabitx ra[unijiet tajba biex tiddikjara ma

tiswiex lil dik id-de`i\joni tal-Awtorita' m]arrka li, g]alhekk u sakemm tibqa' fis-se]], tag]mel stat fil-konfront tal-atturi *nomine* wkoll;

Illi l-ewwel talba attri`i titlob dikjarazzjoni minn din il-Qorti fis-sens li kemm l-Awtorita' tax-Xandir u kemm il-Public Broadcasting Services Limited naqsu li j]arsu d-dmirijiet legali tag]hom, u dan kemm b'g]amil (a[ir) u kif ukoll b'nuqqas ta' g]amil (omissjoni). Huwa evidenti li g]alkemm i\-\ew[enti m]arrkin huma mi[bura flimkien ta]t xilja wa]da, il-parti tag]hom g]andha ti[i mist]arr[a individwalment fid-dawl ta' dan l-ilment tal-Partit attur. Jing]ad hekk g]aliex, g]alkemm wie]ed jista' jg]id li l-obbligi tal-Awtorita' tax-Xandir u tal-Public Broadcasting Services Limited ta]t il-li[i huma l-istess g]al dak li jirrigwarda imparzjalita' u bilan` f'`ertu g]amla ta' xandir, ir-rwol ta' kull wa]da minnhom fil-]arsien ta' dawn id-doveri hija differenti. L-Awtorita' hija r-regolatur u l-g]assies ta' dawn id-dmirijiet, b'setg]a li tordna t-twettiq tag]hom minn]addie]or. Il-Public Broadcasting Services Limited hija l-esekutur effettiv tax-xandir pubbliku mog]nija bit-tag]mir u r-ri\orsi me]tie[a biex tag]mel dan, u, b]ala tali, hija marbuta li minn jeddha t]ares hi l-obbligi tag]ha. Jekk dan ma twettqux, ti[i passibbli g]al dak li tista' tordnalha l-Awtorita';

Illi, dwar ir-rwol tal-Awtorita' m]arrka, mill-provi mressqa jirri\ulta li l-ilment imressaq dwar l-i*spots* mill-Partit attur fl-14 ta' Di`embru, 2000, kellu l-ewwel twe[iba formali min-na]a tal-Awtorita' lejn l-ewwel jiem tas-sena ta' wara, medda ta' madwar tliet [img]at wara, meta ttie]det de`i\joni dwaru. Imbag]ad hemm qab\a ta' diversi xhur (almenu hekk jidher mill-atti tal-kaw\a) li matulha, g]alkemm l-i*spots* tal-M.I.C. kienu qeg]din jixxandru, ma jissemma xejn dwarhom. Dan sat-8 ta' Jannar, 2002, meta tressaq ilment formali mill-attur Magro u d-de`i\joni dwaru ttie]det fit-30 ta' Jannar, 2002, ji[ifieri madwar tliet [img]at wara. Mill-provi mressqa wkoll jirri\ulta li g]alkemm l-ewwel *spots* ixxandru f'Jannar ta' dik is-sena, ma jidhirx li re[a' kien hemm xandiriet o]rajn sa Novembru tal-2000. L-ilment, g]alhekk, kien pjuttost tempestiv;

Illi wie]ed irid jara jekk, f'dik i`-`irkostanza, \-\mien li g]adda bejn il-jum meta tressaq l-ilment u l-jum li fih, tajjeb jew]a\in, l-Awtorita' ipprovdiet g]al dak l-ilment, jikkostitwix dewmien mhux mist]oqq. Dan qieg]ed jing]ad g]aliex, id-dewmien jikkostitwixxi nuqqas fih innifsu li jintitola lill-Qorti tist]arre[l-im[iba tal-Awtorita' ta]t il-kaw\ali ta' dak li, fid-Dritt Amministrattiv, huwa mag]ruf b]ala "*failure to exercise discretion"* [44];

Illi minn dak li jo]ro[mill-atti tal-kaw\a, il-Qorti ssib li l-Awtorita' m]arrka ma \ammitx lura milli te\er`ita d-diskrezzjoni tag]ha ming]ajr ]effa xierqa. Illi fi\-\ew[ ka\ijiet jidher `ar li bejn i\-\mien meta waslilha lment u l-jum meta ttie]det de`i\joni dwaru, l-Awtorita' ltaqg]et mal-partijiet kon`ernati u ddeliberat kif imiss. Il-kwestjoni mhix tant jekk tatx rimedju g]all-ilment li g]o[ob lill-atturi *nomine*, imma jekk a[ixxietx fuq l-ilment. Min-na]a tieg]u, il-Partit attur ma ressaq l-ebda pro`edura biex iwaqqa' xi wa]da mid-de`i\jonijiet li]adet l-Awtorita' fil-konfront tal-ilmenti mressqin minnu. Il-Protest [udizzjarju mressaq mill-Malta Labour Party fil-5 ta' Lulju, 1999[45], kien jirreferi g]al xiljiet ta' `ensura u nuqqas ta' imparzjalita' f'sensiela o]ra ta' programmi mtellg]in mill-P.B.S. stess, ma seta' qatt kien qieg]ed jirreferi g]all-i*spots* tal-M.I.C., g]aliex dawn kienu g]adhom ma bdewx jixxandru fuq it-televi\joni. G]alhekk dak il-Protest ma seta' qatt iqieg]ed lill-Awtorita' u lill-kumpannija m]arrka *in mora* dwar ix-xandiriet tal-M.I.C.;

Illi g]al dak li jirrigwarda r-rwol tal-Public Broadcasting Services Limited, dejjem fir-rigward tal-ewwel talba attri`i, il-Qorti ssib li g]alkemm il-Partit attur kien kontinwament jinsisti mag]ha biex tirrimedja g]a`-`a]da tieg]u li jtella' programmi biex iwie[eb g]all-i*spots*, il-kumpannija m]arrka ma g]amlet xejn biex ixxekkel id-de`i\jonijiet li kienet]adet l-Awtorita' m]arrka. Kienet tfasslet sensiela ta' programmi, imma li l-atturi *nomine* ma ridux jie]du sehem fiha, u dan ma

[44] Ara App. ~iv. **21.4.1978** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Fenech Adami et vs Montanaro Gau`i et*** (Mhix pubblikata)
[45] Dok "KA6", f'pa[[. 74-5 tal-pro`ess

g]andhiex ta]ti g]alih il-kumpannija m]arrka. Huwa minnu wkoll li l-kumpannija m]arrka kienet tenuta bil-li[i li t]ares l-bilan` u l-imparzjalita' f'dan ir-rigward, i\da ma setg]etx minn rajha tfassal skeda ta' xandiriet li ma jkunux reklami ming]ajr il-qbil tal-Partit attur, u l-approvazzjoni preventiva tal-Awtorita' m]arrka[46] ;

Illi, madankollu, il-qag]da tal-kumpannija m]arrka nbidlet g]al kollox wara s-6 ta' {unju, 2002, ji[ifieri dak inhar li l-Awtorita' m]arrka idde`idiet li l-Partit attur jibda jxandar *spots* bi twe[iba. Minn dak inhar, il-Public Broadcasting Services Limited \ammet lura milli twettaq dak ordnat minnha. Min-na]a tieg]u, il-Partit attur a``etta (g]alkemm mhux ming]ajr ri\ervi) li jie]u sehem f'dik l-iskema. G]alkemm uriet premura mill-aktar imra\\na fl-im[iba tag]ha u irrikorriet bla dewmien \ejjed g]all-pro`eduri [udizzjarji biex ti[i definita d-diffikulta' li kellha dwar l-ordni mog]ti lilha bid-de`i\joni tal-Awtorita', jibqa' l-fatt li, b'effett mis-17 ta' {unju, 2002, il-kumpannija m]arrka kienet qeg]da effettivament t]alli li jin]oloq \bilan` kontra l-atturi *nomine,* u dan bi ksur tal-jeddijiet tag]hom ta]t il-Kostituzzjoni u l-Kapitolu 350 tal-Li[ijiet ta' Malta. Is-sentenza mog]tija minn din il-Qorti llum fuq l-azzjoni ta' dik il-kumpannija, tissokta tikkonferma dan;

Illi g]alhekk, l-ewwel talba attri`i qeg]da hekk limitatament titqies mist]oqqa u, b'konsegwenza, r-raba' e``ezzjoni tal-kumpannija m]arrka mi`]uda;

Illi <u>dwar it-tieni talba attri`i</u> jing]ad li din tinstilet minn ta' qabilha g]aliex ix-xilja li l-im]arrkin ]olqu jew ]allew li jin]oloq \bilan` hija dipendenti fuq in-nuqqas ta']arsien min-na]a tag]hom tad-dmirijiet tag]hom skond il-li[i. Jekk ma naqsux minn dmirijiethom, ma setg]ux jin\ammu responsabbli li]olqu jew ippermettew li jin]oloq \bilan`. Kif rajna qabel, il-kumpannija m]arrka qeg]da titqies li naqset mill-obbligi tag]ha minn dak inhar li ma qag]ditx g]ad-direttiva ma]ru[a mill-Awtorita m]arrka, u r-ra[uni li, fil-frattemp, kien hemm vertenza [udizzjarja miexja bejnha u l-istess Awtorita' ma hija

[46] Ara art. 23(1) u 23(2) tal-Kap 350

tal-ebda wens g]all-atturi *nomine* u lanqas m'g]andha sservi biex i``a]]adhom mit-tgawdija tar-rimedju provdut mill-Awtorita' permezz ta' dik id-direttiva;

Illi, f'dan il-kontest il-Qorti tqis ukoll <u>it-tielet e``ezzjoni tal-kumpannija m]arrka</u>, li tg]id li t-talbiet attri`i m'g]andhomx jintlaqg]u g]aliex l-i*spots* tal-M.I.C. imxandra minnha kienu sempli`ement ma]suba biex jag]tu tag]rif bilan`jat dwar l-is]ubija fl-Unjoni Ewropeja u ma kienu bl-ebda mod jiksru l-li[i. It-talbiet attri`i, b]ar-ra[unament wara d-de`i\joni tal-Awtorita' m]arrka, m'humiex mibnija fuq il-premessa li l-i*spots* tal-M.I.C. kienu illegali: it-talbiet attri`i u d-de`i\joni tal-Awtorita' jippre\umu li l-imsemmija *spots* huma legali, i\da li jnisslu l-]tie[a li fehmiet o]rajn g]al dak li jg]idu huma ji[u mismug]a wkoll. Kieku l-i*spots* kienu illegali, forsi r-rimedju kien ikun li jitwaqqfu g]al kollox, u mhux li tin]oloq skema biex l-atturi *nomine* jxandru *spots* b]alhom;

Illi g]alhekk, il-Qorti qeg]da ssib li t-tieni talba attri`i hija mist]oqqa safejn tirrigwarda lill-kumpannija m]arrka u dan mi\-\mien li naqset li twettaq id-direttiva tal-Awtorita' m]arrka, u li t-tielet e``ezzjoni tal-kumpannija m]arrka qeg]da ti[i mi`]uda;

Illi fuq <u>it-tielet talba attri`i</u>, g]andu jing]ad li l-ilment ewlieni tal-atturi *nomine* hu li g]adhom ma ng]atawx rimedju suffi`jenti. Waqt it-trattazzjoni, l-abbli difensur tal-atturi *nomine* issottometta li biex ir-rimedju jkun s]i] irid ikun hemm parita' ta']in allokat lill-Partit attur u li r-rimedju jqis retrospettivament i\-\mien u l-]in kollu li l-i*spots* tal-M.I.C. ilhom jixxandru. Fit-talba ta]t e\ami hemm possibilta' o]ra ma]suba, ji[ifieri dik li l-Qorti tordna li titwaqqaf g]al kollox it-trasmissjoni ta' *spots* tal-M.I.C. Bir-rispett kollu g]as-sottomissjonijiet mag]mula mid-difensur tal-atturi, dawn ma jistg]ux jintlaqg]u minn din il-Qorti. Dan jing]ad g]al i\jed minn ra[uni wa]da. Ewlenija fosthom hi li din il-Qorti di[a' fissret li ladarba l-Awtorita' e\er`itat id-diskrezzjoni tag]ha, m'huwiex kompitu tal-Qorti li tissostitwixxi d-diskrezzjoni tal-Awtorita' sakemm ma jkunx jirri\ulta nuqqas rilevanti fl-

arran[amenti ordnati mill-Awtorita'[47]. Fit-tieni lok, g]alkemm [ie su[[erit li l-Qrati tag]na taw rimedju retrospettiv, lil din il-Qorti ma tirri\ultalhiex li hekk sar fis-sentenza msemmija mid-difensur tal-atturi *nomine*. Minbarra dan, kien dejjem possibbli g]all-Partit attur li jressaq pro`eduri [udizzjarji tempestivi biex jing]ata r-rimedju,]a[a li g]a\el li ma jag]milhiex qabel ma feta] din il-kaw\a;

Illi fit-tielet lok, bil-kelma "imparzjalita'" fil-qafas ta' materji ta' kontroversja politika jew ta']wejje[ta' politika pubblika kurrenti wie]ed jifhem xi]a[a differenti minn parita'. Kemm hu hekk, jing]ad illi "*Impartiality is not to be equated with parity or balance as between political parties of different strengths, popular support or appeal. ... It means fairness of allocation having regard to those factors, yet making allowance for any significant current changes in the political arena and for the potential effect of the powerful medium of television itself in advancing or hindering such changes*"[48] . Dan ukoll jinsab stabilit f'de`i\jonijiet tal-Qrati tag]na sa minn `ertu \mien ilu[49], spe`jalment meta wie]ed ji[i biex iqis ir-rimedju li jrid jing]ata biex jirripristina l-imsemmija imparzjalita';

Illi, fir-raba' lok, ir-rimedju tat-twaqqif tax-xandir tal-i*spots* tal-M.I.C. ma jidhirx li jindirizza l-qofol tal-kwestjoni, minbarra liordni b]al din minn din il-Qorti tkun qeg]da timpunja d-diskrezjoni tal-Awtorita' "fuq il-mertu tag]ha". G]al darb'o]ra jing]ad li t-twaqqif tax-xandir tal-i*spots* imsemmija jitfa' fuqhom dell ta' `ensura li m'hemmx lokha. Ma' dan ji\died jing]ad li jekk il-ba\i fondamentali tal-jedd tal-atturi *nomine* u tal-pubbliku in [enerali li g]andu dritt jisma' kull fehma fuq ix-xandir pubbliku titnissel mid-dritt tal-espressjoni]ielsa, kif jista' wie]ed jg]id li dan id-dritt ikun qieg]ed jit]ares sempli`ement billi twaqqaf milli jitkomplew jixxandru l-i*spots* tal-M.I.C.;

---

[47] Ara. P.A. EM **17.5.1971** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Mintoff pro et noe vs Montanaro Gau`i et noe***

[48] Auld LJ fil-kaw\a fl-ismijiet ***R vs British Broadcasting Company et, ex parte Referendum Party*** (**1997**) EMLR 605

[49] App. ~iv. **26.2.1976** fil-kaw\a ***Bor[Olivier et vs Coleiro noe*** u App. ~iv. **17.7.1997** fil-kaw\a ***Fenech Adami noe vs Pirotta noe et***, imsemmija qabel

Illi, fil-fehma tal-Qorti, g]alhekk, jidher i\jed xieraq u konformi mal-li[i li t-tielet talba attri`i tintlaqa' fis-sens li dak li ordnat l-Awtorita' tax-Xandir fid-direttiva tag]ha tas-6 ta' {unju, 2002, ikun ir-rimedju mog]ti lill-Partit attur;

Illi, l-istess]a[a ting]ad dwar ir-raba' talba attri`i;

Illi jifdal biss li ti[i konsidrata r-raba' e``ezzjoni tal-Awtorita' m]arrka. Din mhix, proprjament, e``ezzjoni imma kumment. Il-Qorti tat il-fehma tag]ha dwar dan il-kumment fis-sentenza l-o]ra minnha mog]tija llum, u fuq talba spe`ifika tal-kumpannija m]arrka (attri`i f'dik il-kaw\a), u tillimita ru]ha biss biex tag]mel riferenza g]aliha;

G]al dawn ir-ra[unijiet, il-Qorti qeg]da tidde`iedi billi:

Filwaqt li **ti`]ad l-ewwel e``ezzjoni** tal-Awtorita' m]arrka b]ala mhix mist]oqqa fil-fatt u fid-dritt;

Filwaqt li **ti`]ad l-e``ezzjonijiet kollha tal-kumpannija m]arrka** b]ala mhux mist]oqqa fil-fatt u fid-dritt;

Tilqa' l-ewwel talba attri`i**, i\da biss fil-konfront tal-kumpannija m]arrka u **ti`]adha kwantu tirreferi g]all-Awtorita' m]arrka;

Tilqa' t-tieni talba attri`i**, i\da biss fil-konfront tal-kumpannija m]arrka, u dan in kwantu din naqset li toqg]od g]ad-de`i\joni tal-Awtorita' m]arrka li xxandar l-i*spots* tal-Partit attur kif ordnata, u **ti`]adha kwantu tirreferi g]all-Awtorita' m]arrka;

**Tipprovdi dwar it-tielet u r-raba' talbiet attri`i** billi tordna lill-Public Broadcasting Services Limited twettaq dak minnha ordnat mill-Awtorita' tax-Xandir fid-de`i\joni tag]ha tas-6 ta' {unju, 2002, kif sussegwentement mibdula fit-13 ta' {unju, 2002, u lill-Awtorita' m]arrka li tqis li l-ordnijiet tag]ha kif mog]tija b'dik id-de`i\joni, jew ordnijiet jew direttivi o]rajn

ma]ru[a minnha bi twettiq ta' dik id-de`i\joni, ji[u m]arsin u mwettqa tempestivament, sakemm jibqg]u jipprevalu `-`irkostanzi li fihom ittie]det dik id-de`i\joni;

Tilqa' t-tieni u t-tielet e``ezzjonijiet tal-Awtorita' m]arrka g]aliex mist]oqqa fil-fatt u fid-dritt; u

Tordna li **l-ispejje** tal-kaw\a jit]allsu skond ir-reb] u t-telf, b'dan illi l-ispejje\ tal-Awtorita' tax-Xandir dwar l-ewwel \ew[talbiet attri`i jit]allsu mill-atturi *nomine*.

Moqrija,

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.,
5 ta' Settembru, 2002

Charles Falzon,
Deputat Re[istratur,
5 ta' Settembru, 2002